

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

**ALTERNATIEF INZICHT UIT EEN
BEDENKELIJKE KAARTENBAK**

ONDER DE TITEL „Alternatieve geneeskunst wint steeds meer veld”, schrijft de oud-hoofdredacteur van Het Vaderland, J. W. Jongedijk in het weekblad „Hervormd Nederland” een artikel, waarin hij als zijn mening uitspreekt:

Kan en mag men spreken van een falen van artsen die de allopathische geneeswijze zijn toegedaan? In zekere zin wel, omdat vele artsen het te druk hebben en zich niet de tijd gunnen met de daarvoor in aanmerking komende patiënten eens rustig te babbelen, in vele gevallen staan de patiënten in de kortst mogelijke tijd weer buiten de spreekkamer met een recept voor een tranquillizer dat alleen maar ten doel heeft hen „rustig” te houden. Vele artsen ontbreekt het ook aan psychologisch inzicht en zo stoten zij hun patiënten tegen hun wil af. Een arts moet over vele gaven van hoofd en hart beschikken, wil hij zijn patiënten niet alleen een wetenschappelijk-technisch maar ook een menswaardige behandeling geven.

De patiënt die volwassen wordt neemt geen genoegen meer met een kort gesprek, met een therapie die hij niet begrijpt. Hij staat open voor de randverschijnselen in de geneeskunst. Hij leest daarover in boek, krant en tijdschrift en vraagt daarnaar bij zijn arts. Hoe langer de genezing uitblijft, des te meer is hij in andere genezingswijzen geïnteresseerd. De arts die daarover zijn schouders ophaalt, stelt zijn patiënt teleur, aldus de heer Jongedijk.

Wassende stroom naar onbevoegden

Het artikel wordt toegelicht met een inleidinkje:

Een wassende stroom mensen zoekt genezing bij onbevoegde genezers. Volgens de voorzitter van de *Vereniging tegen de Kwakzalverij*, de arts A. P. N. de Groot, is de magische grens van 100.000 bezoekers per week al jaren geleden gepasseerd.

Volgens deze strijdbare vereniging is het nog nimmer bewezen dat een zieke genezen is door wat zij noemt kwakzalvers, zoals magnetiseurs, kruidendokters, gebedsgenezers en zelfs natuurartsen en homeo-

pathen. Dat neemt niet weg dat een on-eindige rij mensen er ten volle van overtuigd is juist door die personen van vaak jarenlange, ernstige kwalen volkomen hersteld zijn, waarvoor zij bij de officiële dokter geen baat kon vinden.

Geven we nu weer het woord aan de heer Jongedijk.

In vele landen heeft de officiële wetenschap een open oog gekregen voor deze ontwikkeling met 't gevolg dat verscheidene alternatieve geneeskunsten erkenning hebben gevonden. In ons land is het zover nog niet. De huidige wet op de geneeskunst dateert van 1865 en is uiteraard helemaal gebaseerd op het natuurwetenschappelijke denken.

Daarbij dient men te bedenken dat er geen wet in ons land bestaat die zó dagelijks vele keren wordt overtreden, zonder dat daartegen wordt opgetreden. In wezen een onhoudbare situatie.

Onbevoegden krijgen het woord

TOCH BREKEN OOK, verzekert de heer Jongekind, in de universitaire wereld andere inzichten baan. Het zijn vooral de studenten die er geen genoegen mee kunnen nemen dat zij van de randverschijnselen van de geneeskunde officieel niet op de hoogte worden gebracht. Zij dringen er dan ook bij hun hoogleraren op aan nader geïnformeerd te worden. Dat gebeurt nu op verscheidene universiteiten.

Mensen die onbevoegd de geneeskunst uitoefenen, krijgen uitnodigingen om voor studenten en hoogleraren over hun werk te vertellen. Het aantal artsen — vooral jonge artsen — dat zich verenigt in 'n studiegroep om zich te verdiepen in bijvoorbeeld de acupunctuur, de iriscopie, de manuele therapie groeit.

Merkwaardig is, dat onbevoegde genezers eens wegens hun werk veroordeeld, aan academisch gevormde artsen zelfs cursussen geven, waarvoor ook hoogleraren hebben ingeschreven. De *Vereniging tegen de Kwakzalverij* is hierover in toorn ontbrand, maar de ontwikkeling houdt zij toch niet tegen, meent auteur Jongedijk.

**Telefoongek ontdekte
„vlekjes”**

BIJ DE HAAGSE politie hebben vrouwen geklaagd over een man, die hen de stuipen op het lijf had gejaagd door zich als arts uit te geven en mede te delen, dat hij vlekjes had ontdekt. In het ene geval zei hij bij het Rode Kruis werkzaam te zijn. Bij de vrouw was, zo deelde hij telefonisch mede, een vlekje op de baarmoeder ontdekt. In het andere geval gaf de man voor werkzaam te zijn bij het Haagse bevolkingsonderzoek, bekend onder de afkorting Habeon, en deelde hij mee, dat op de long van de vrouw een vlekje was ontdekt. In beide gevallen deelde de man mee dat hij de volgende dag een „visite” zou afleggen. De Haagse politie adviseert de op deze wijze lastig gevallen dames om contact op te nemen met hun huisarts. Ook eerder heeft de Haagse politie al klachten ontvangen van vrouwen die dergelijke telefoontjes kregen.

Volledigheidshalve en tot vermindering van ieder misverstand: de wetenschappelijke geneeskunde kan op zoveel prachtige resultaten bogen, dat zij niet meer is weg te denken en geen zinnig mens zal dat ook willen.

(Wel moge worden aangetekend, dat wanneer er zoveel belangstelling is voor „randgebieden” er stellig ook reden is om de gevaren van allerlei hokus-pokus als iriscopie c.a. te belichten: de onbevoegden die al iets geven dat vagelijk op colleges lijkt hebben strikt wetenschappelijke tegenstroom nodig. Dan zal blijken dat er niet veel overblijft van de mystiek van die „randgebieden”, red. MtdK).

Onderzoek uit kaartenbak NWP

WIE BEZOEKERS GENEZEN? De heer Jongedijk raadpleegde de literatuur en vond een enige jaren geleden gedaan onderzoek van de medisch-socioloog dr. E. Th. Cassee, verbonden aan het Ned. Instituut voor Preventieve Geneeskunst te Leiden. Volgens dr. Cassee zijn het meer

VERVOLG OP BLZ. 34**Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoediging is KWAKZALVERIJ****BLZ. 33**

BEDENKELIJKE KAARTENBAK

VERVOLG VAN BLZ. 33

vrouwen dan mannen die de hulp van niet-wetenschappelijk gevormde genezers inroepen, wat overigens een normaal patroon van de medische consumptie is. Vooral de mensen van middelbare leeftijd en ouder gaan naar de natuur-genezers.

Als men klachten heeft, dan gaat men, zo leren onderzoekingen, binnen het half jaar of eerder naar de dokter, men raadpleegt daarentegen een genezer als men een driekwart jaar klachten heeft. Welke klachten? Voor het grootste deel aldus nog steeds dr. Cassee, zijn het mensen die lijden aan psychosen en psychopathieën en aan aandoeningen van het zenuwstelsel, de zintuigen en de bewegingsorganen, er komen weinig mensen met een infectieziekte, met een aandoening van de ademhalingsorganen en met allergieën. Hij miste zelfs patiënten met acute aandoeningen.

Dr. Cassee heeft deze conclusies getrokken naar aanleiding van een onderzoek dat hij heeft ingesteld aan de hand van 100.000 door genezers ingevulde kaarten over de behandelingsresultaten van hun patiënten. Deze genezers zijn aangesloten bij de Nederlandse Werkgroep van Praktijns in de Natuurlijke Geneeskunst.

(Waarbij natuurlijk even moet worden vermeld, dat men niet ál te grote waarde kan hechten aan deze grote kaartenbak van de NWP. Wat moet men bijvoorbeeld denken van de diagnoses die deze onbevoegden op hun kaarten invullen? Een wat vulden zij voorzichtigheids-halve maar niet in? Red. MtdK).

Negatieve ioniserings- toestellen

NEGATIEVE IONISERINGSTOESTELLEN zijn nergens goed voor, aldus de Consumentenbond. Het is onbekend hoe positieve en negatieve ionen van de lucht het menselijk organisme beïnvloeden. Wel kunnen bij de productie van negatieve ionen gevaarlijke gassen als stikstof-oxyde en ozon vrijkomen. Bovendien is kunstmatige ionisering slechts mogelijk in een stofvrij laboratorium waarbij de temperatuur, vochtigheid en elektrische velden onder controle zijn. Koop de toestellen daarom niet, adviseert de Consumentenbond in het augustusnummer van de Consumentengids.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Dr. Jules Samuels, die met "korte-golftherapie" kanker wilde genezen, overleden

BEGIN AUGUSTUS IS de man, die met zijn omstrepen kankertherapie tot in het jongste verleden zoveel stof deed opwaaien, de Amsterdamse arts dr. Jules Samuels, overleden. Hij bereikte de leeftijd van 87 jaar. Samuels was chirurg en vrouwenarts. Hem werd reeds in 1953 de bevoegdheid ontnomen om de geneeskunst uit te oefenen — geen geringe maatregel van het college voor medisch tuchtrecht.

Samuels beweerde met een z.g. kortegolftherapie kanker te kunnen genezen. Hij heeft hieraan ook tal van publicaties gewijd en bombardeerde bij tijd en wijle de hoofdredacties van dagbladen met zijn inzichten. Hoewel hem de geneeskundige bevoegdheid was ontnomen bleef Samuels directeur van de Centrale inrichting voor de Samuels-therapie aan de Plantage Parklaan 20 te Amsterdam en verkocht hij tegen nogal gepeperde prijzen de bestralings-apparaten, die, o.a. zo bleek uit zijn geschriften, de hypofyse-klier moesten beïnvloeden. Toen de ombudsman van de Vara, de heer Marcel van Dam, de tegenwoordige staatssecretaris, Samuels voor de televisie aanviel in verband met zijn praktijken om de kortegolf-apparaten te verkopen, is nog eens een onderzoek in-

gesteld naar een en ander.

Sedert 1954 had de justitie viermaal een onderzoek laten instellen naar het doen en laten van Samuels, maar nooit voldoende bewijzen kunnen krijgen. Nu was dat anders. Zo had een bewoner van Zelhém voor zijn vrouw, die in het laatste stadium van kanker verkeerde, een bestralingskastje gekocht voor 7000 gulden. De man moest er een hypotheek voor op zijn huis nemen. Samuels had de vrouw hoop op genezing gegeven met het kastje. „Dan kunt u wel tachtig jaar worden”. De rechtbank veroordeelde Samuels tot een boete van 20.000 gulden, waarvan 5000 gulden voorwaardelijk met een proeftijd van drie jaar. De rechtbank bevond Samuels ook schuldig aan het uitschrijven van recepten op naam van een andere arts — valsheid in geschrifte.

In een rondzendbrief aan de dagbladen deed Samuels na zijn veroordeling de oproep: „Landgenoten, steunt een Nederlander die ontdekt heeft, waarnaar sinds de tijd van Hippokrates tevergeefs werd gezocht”. (Zie ook het Maandblad tegen de Kwakzalverij van mei en juni 1975 (pag. 22 en 26).

Bijsluiter komt er

DE BIJSLUITER BIJ geneesmiddelen komt er, zo heeft staatssecretaris Hendriks besloten. Dit wordt straks bij algemene maatregel van bestuur geregeld. De staatssecretaris heeft gekozen voor de z.g. individuele bijsluiters, die informatie geven over het geneesmiddel, dat voorgeschreven wordt. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de wens van de farmaceutische industrie. Artsen en apothekers voelden meer voor groepsbijsluiters, met algemene informatie over de groep geneesmiddelen, waartoe het voorgeschreven geneesmiddel behoort. De bijsluiters van de fabrikanten vinden ze veel te uitgebreid. Die vermelden ook de toepassing in geval van ziekten, waarmee de patiënt niet is behept en dat zou hem maar nodeloos ongerust maken, vinden zij. Groepsbijsluiters zouden wel moeten worden gebruikt bij door de apotheek bereide geneesmiddelen, merkloze geneesmiddelen en niet-specialité's.

Op het ogenblik is de praktijk in Nederland, dit in duidelijke tegenstelling tot nabuurlanden, dat de bijsluiter van de fabriek wordt verwijderd. Wel kan de arts op het recept aangeven dat de apotheker de bijsluiter er bij moet laten, maar dat is een uitzonderingsgeval.

Gevaarlijke pilletjes zijn in veel landen vrij te krijgen

ER IS EEN rapport uitgekomen over diarree-pilletjes, pilletjes waarvan wel de bekendste entero-vioform is, dat door de farmaceutische fabriek Ciba in de handel wordt gebracht. Het rapport ging uit van de internationale organisatie van consumentenbonden. De samenstellers verzamelden in 34 landen 83 middeltjes tegen zomerdiarree, waarmee vakantiegangers zo vaak worden geplaagd. Die 83 middeltjes vertegenwoordigen 26 merknamen. Als werkzame stof bevatten deze pilletjes clioquinol. De rapporteurs vergeleken ook de bijsluiters, waarbij bleek dat de maximale dosis die werd voorgeschreven varieerde van 440 milligram per dag tot bijna het viervoudige! Een zelfde merk van een zelfde fabriek geeft in de bijsluiters voor verschillende landen zelfs verschillende gebruiksaanwijzingen.

In Japan zijn diarree-pilletjes met clioquinol al enige jaren verboden, nadat zich na langdurig gebruik blindheid had voorgedaan; alleen op doktersvoorschrift zijn ze nog in Nederland, Frankrijk en de Scandinavische landen te krijgen. In de meeste andere landen kan men deze niet helemaal onbedenklijke middeltjes vrij bij apotheker of drogist krijgen. Volgens het rapport werkt het middel niet goed tegen de z.g. zomerdiarree. Men moet het zeker niet innemen om diarree te voorkomen.

Om "jeugd" in een potje duur te verkopen gebruikt men veel moeilijke woorden

DE HUIDARTS EN geneesheer-directeur van het St. Nicolaasziekenhuis te Waalwijk, dr. H. C. J. R. Verhoeven vindt de reclameteksten van de cosmetica-fabrikanten erg overdreven. Aldus een artikel, aan cosmetica gewijd, in Uw Welzijn, een periodieke uitgave van de gezamenlijke Amsterdamse ziekenfondsen. Het zit dr. Verhoeven enorm dwars dat vrouwen via deze advertenties potjes crèmes van f 100 tot f 150 per stuk worden aan-gepraat.

Veelvuldig gebruikte reclamekreten zijn: deze crème houdt de huid jong; deze crème voorkomt rimpels; deze crème brengt vocht in. Geen enkel schoonheidsmiddel kan de huid jong houden, vocht inbrengen of rimpels tegenhouden. Een vette crème — de meeste crèmes zijn vet — houden het uitdrogen van de huid wat tegen. Dat is alles wat zij doen.

De cosmetica-reclame gebruikt graag merkwaardige moeilijke termen, onder het motto: als je het niet meer begrijpt dan wordt het verhaal pas overtuigend. Zo zou er in een schoonheidscrème de koninklijke gelei van bijen zitten. Die bestaat niet. Lucas Reijnders heeft in zijn boek Cosmetica in Nederland nog enkele voorbeelden van niet bestaande uitdrukkingen bijeen gezet. Een cosmeticafabriek zegt dat er stoffen van het polyholosidische type in haar crème zitten. „Dit is klets-koek,” aldus Reijnders. Een nachtcrème wordt compleet met „de befaamde vitamine-F-vochtgeleider” aangeprezen. Reijnders: „Vitamine F is een verouderde naam voor vitamine B1 of een andere naam voor meervoudig-onverzadigde vetzuren, die echter geen van beide als vochtgeleider functioneren.”

Dr. Verhoeven ziet niet zozeer een gevaar in het gebruik van cosmetica, maar eerder een gevaar in de reclame voor deze produkten. „Ik vrees dat vele mensen tegen deze reclame-teksten niet bestand zijn. Mensen, die op deze advertenties een potje kopen, kunnen geen vrije keuze maken. Zij worden gemanipuleerd. Manipuleren is een geraffineerde, psychologische manier van dwingen. Ik zou graag zien dat iedereen zonder dwang het potje crème kon kiezen, waar hij of zij zich lekker bij voelt. Dan zal er eerst iets met die reclameteksten moeten gebeuren. Zolang er nog elk seizoen een bepaald modebeeld door de cosmetica-fabrikanten aan de mensen wordt opgedrongen met als enige doel om een nieuwe serie schoonheidsmiddelen te verkopen, dan zijn wij daar nog ver van verwijderd”, aldus dr. Verhoeven.

Irritaties door cosmetica: 1 pct

Tegenstanders van het gebruik van cos-

metica hebben vaak verhalen bij de hand dat schoonheidsmiddelen bepaalde typen huid kunnen irriteren. De cosmetica-fabrieken gaan er van uit dat ongeveer één procent van de gebruikers mogelijke irritaties door hun produkten oploopt. Deze mensen lossen hun problemen meestal zelf op. Navraag bij huidartsen leverde praktisch geen bewijzen op. De man, die een bepaald merk after-shave niet kan verdragen, gaat er niet mee naar zijn huis- of huidarts. Hij zoekt zelf naar een oplossing door een ander merk te proberen.

Het meisje dat gezwollen oogleden krijgt van een bepaald merk mascara zal ook op een ander merk overstappen of de hele mascara vergeten. De grootste groep irritaties omvat die mensen die geen alcohol op hun huid kunnen verdragen. De cosmetica-fabrikanten zijn daarom overgeschakeld op het samenstellen van produkten zonder een alcoholbasis. Een bekend verschijnsel bij irritaties is ook het in de zon verbranden van een plek die eerder met eau-de-cologne werd ingewreven. Vrouwenartsen en huisartsen krijgen wel eens te maken met patiënten, die geïrriteerd raken na het gebruik van intiem-spray.

Desondanks valt het aantal irritaties ten gevolge van cosmetische produkten mee, aldus nog steeds het artikel in „Uw Welzijn”. Uit het oog mag echter niet verloren worden dat een kapotte huid nooit gediend is van een of ander cosmetisch produkt. Of het nu een deodorant of een schoonheidsmelk is, doet dan niet ter zake.

Intussen zijn consumentenorganisaties in de Verenigde Staten van Amerika en in Europa bezig de cosmetica-fabrikanten er toe te bewegen hun reclame-teksten duidelijker en meer waarheidsgetrouw samen te stellen. Sommige cosmetica-fabrikanten hebben laten weten dat de klanten vast niet gediend zijn van een verhaal over de samenstelling van het product. Anderen zien de noodzaak hiervan in. Er zullen nog tientallen jaren nodig zijn voordat wij in de winkels duidelijke opschriften op de potjes schoonheidsmiddelen aantreffen.

Tot dan blijven de cosmetica-fabrikanten hun „jeugd” en hun „gezondheid” verkrijgbaar via de potjes in de winkels verkopen.

(De magische potjes, mogen we wel zeggen, die mooi en met veel smaak uitgevoerd een sieraad zijn op de kaptafel, en zodoende een vertrouwen uitstralen, waaraan de inhoud niet kan tegemoet komen. Het is er mee als met de holle vaten, die immers ook het luidst klinken.

red. MtdK.)

Fietsen voor kinderen van acht tot twaalf jaar

FABRIKANTEN EN RIJWIELHANDELAREN zouden meer aandacht moeten besteden aan de toestand waarin nieuwe fietsen voor kinderen worden afgeleverd. Aan zaken als de sporing van de wielen, de afstelling van ketting en pedalen en het vastzetten van de bouten blijkt nu nogal eens wat te mankeren. Dit zegt de Consumentengids na een onderzoek van fietsen voor kinderen van acht tot twaalf jaar, uitgevoerd door de Stichting Vergelijkend Warenonderzoek. De fietsen werden getest op onder meer soliditeit, roestbestendigheid, remwerking en duurzaamheid.

Moeten er nu per se nog meer kwakzalvers worden „opgeleid“?

BIJ DE VELE stemmen die zich verheffen als het om wat men nu met een verdoezelend woord „alternatieve geneeskunst” pleegt te noemen is sedert kort ook die van de „Werkgroep voor Alternatieve geneeskunde”, die te Purmerend is gevestigd. De ziel daarvan is de heer Herman W. J. den Hartog uit Purmerend, adjunct-hoofdredacteur van het bij natuurgenezers in zwang zijnde blad „Natura docet”.

Zoals wij in ons julinummer al berichtten (blz. 27) is deze werkgroep op 6 juni opgericht. Inmiddels heeft in Trouw al een uitvoerig gesprek gestaan met de heer Den Hartog, die o.a. vertelde dat hij van mening is dat de registratielasten van geneesmiddelen zó hoog zijn opgevoerd (1800 gulden per artikel) dat een fabriek van homoeopathische geneesmiddelen deze niet meer kan betalen. „Enkele homoeopathische fabrieken hebben de productie van bepaalde artikelen dan ook moeten staken”.

Daarentegen verklaarde een woordvoerder van het ministerie van volksgezondheid aan Trouw dat „de natuurgeneeswijze en de natuurgeneesmiddelen in het fondsenpakket van een eventuele volksverzekering ziektekosten (plan van staatssecretaris Hendriks) zullen worden opgenomen. We geloven beslist niet dat de homoeopathie de nek zal worden omgedraaid”, aldus deze woordvoerder.

De club van de heer De Hartog heeft inmiddels al laten weten dat zij plannen heeft voor een Vrije Akademie voor Natuurgeneeswijzen. Daar zal iedereen — op de opleiding wordt niet gelet! — zich op de hoogte kunnen stellen van de niet erkende randgebieden van de geneeskunst.

Als we het goed begrijpen vindt de heer De Hartog dat er nog niet genoeg kwakzalvers rondlopen: hij wil graag nog wat „alternatieven” opleiden.

„Duiveluitdrijvers“ in Engeland krijgen veel publiciteit en veel critiek

EEN ANGLIKAANS GEESTELIJKE, Trevor Dearing in Hainault in het graafschap Essex is uit zijn ambt getreden om zich helemaal te kunnen wijden aan het uitdrijven van de duivel (exorcisme) en gebedsgenezing. Rev. Dearing genoot bekendheid om zijn uitdrijvingsdiensten, die zelfs het televisiescherm „haalden“.

Dearing, die getrouwd en vader van vier kinderen is, behoort tot het groepje Anglikaanse geestelijken dat een sterke opleving van de duivelsuitdrijving en de gebedsgenezing heeft teweeg gebracht.

Trevor Dearing viel ook in krantenfoto's te bewonderen. Zij lieten een man in geëxalteerde houding zien, kennelijk luid roepend, de rechterhand omhoog geheven. Veel publiciteit kreeg zijn exorcisme toegepast op een aan drank verslaafde prostituee.

De aartsbisschop van Canterbury, de hoogste Anglikaanse autoriteit, Ronald Coggan heeft verklaard dat exorcisme geoorloofd is in gevallen van bezetenheid waaraan de psychiatrie niets heeft kunnen doen. Dr. Coggan zei dat het de taak van de kerk is diegenen te bevrijden die in de macht van het kwaad zijn gevallen. Overigens moet men volgens hem de duivelsuitdrijving niet zien als een praktijk die tegengesteld is aan de geneeskunde. Velen die in de greep van het kwaad zijn, zo zei de aartsbisschop, hebben de hulp van de kerk nodig in samenwerking met de macht van de geneeskunde.

In maart van dit jaar kwam in Engeland de duivelsuitdrijving in het middelpunt van de belangstelling toen een man, een zekere Michael Taylor, die kennelijk krankzinnig was, na een zes uur durende ceremonie van duivelsuitdrijving zijn 29-jarige vrouw doodde na haar eerst de ogen en de tong uitgestoken te hebben. Deze afschuwelijke daad, die zich afspeelde in een dorpje bij Wakefield, niet ver van Leeds, leidde tot een storm van critiek op de duiveluitdrijvers.

Na deze gruwelijke geschiedenis werd een van de geestelijken die aan de duivelsuitbanning had deelgenomen door de bisschop van Wakefield op het matje geroepen. De bisschop noemde de duivelsuitdrijving in het geval van de moordenaar onverstandig al nam hij wel aan dat de

geestelijken die er zich mee bezig hadden gehouden van het beste bezield waren. „Geen enkele geestelijke in mijn dicocoes“, aldus de bisschop, „heeft van mij de uitdrukkelijke toestemming om exorcisme te bedrijven, maar ik ben mij er van bewust dat sommige geestelijken van oordeel zijn dat het een onderdeel is van hun pastorale zorg“.

In het bijzonder in de „Church of England“ komt duivelsuitdrijving echter nog wel eens voor. In het geval van Taylor poogden behalve de Anglikaanse geestelijke en diens vrouw, ook een methodistische predikant met zijn vrouw, een prediker en een lid van een religieuze groepering om „40 tot 50 boze“ geesten uit het lichaam van Taylor te werpen.

Een psychiater merkt na de moord op dat wanneer Taylor door een medicus was behandeld en hij niet was „blootgesteld aan een zes uur durende duivelsuitdrijving“ hij nooit tot zijn daad zou zijn gekomen.

De duivelsuitdrijving had de hele nacht geduurd. Eerst om zeven uur 's ochtends was de „ceremonie“ ten einde. Drie uur later viel Taylor zijn vrouw aan en doodde de poedel van zijn schoonmoeder. De duivelsuitdrijvers verklaarden zelf dat ze wel de boze geesten uit Taylor hadden geworpen, maar dat „de moorddadige geest“ hem niet had verlaten. Wel hadden ze de boze geesten van incest, zoöfilie, godslastering, ketterij, ontuchtigheid en masochisme uitgedreven.

Vele vooraanstaande geestelijke autoriteiten denken er anders over dan al deze duivelsuitbanners: zij noemen het „mumbo-jumbo“ oftewel hocus pocus.

De hoofdluis in de klassenstrijd

IN DE DAGBLADEN heeft men enige tijd geleden kunnen lezen, dat de hoofdluis een voorkeur heeft voor een schone en droge omgeving. Ja, in een Brits medisch blad heeft gestaan, dat „een graaf evenveel kans heeft om ermee besmet te raken als een landloper“. Degene, die hiermee wilde aantonen dat het „verband tussen hoofdluis en lichaamshygiëne niet zo sim-

pel is als de lekenpers wil doen geloven“ is de medicus S. Wafelbakker, hoofd van de afdeling jeugdgezondheidszorg van het ministerie van volksgezondheid. Volgens een zeer voorzichtige schatting komt hoofdluis het meest voor bij kinderen in de grote steden en bij vijf tot tien procent van de jeugd. Ouders komen er niet graag mee voor de dag dat hun kind luizen heeft, omdat de buitenwacht daarmee een vies, ongewassen hoofd en slechte hygiëne verbindt.

De hoofdluis blijkt een resistentie te ontwikkelen tegen het middel gammexaan. In Engeland maakt men daarom nu ook gebruik van het middel malathion als luizendoder. Dokter Wafelbakker laat zich niet uit over een eventueel geringere hygiënische zorg van het jonge geslacht — feit dat overigens niet helemaal te ontkennen valt — noch gewaagt hij van de risico van lang haar voor een vruchtbare luizenpopulatie. Wel pleit hij voor een diepgaand wetenschappelijk onderzoek. Bestaat er bijvoorbeeld een biologische cyclus, die de enorme toename van luizen en schurft zou kunnen verklaren?

Onderzoek Consumentenbond naar teer en nicotine

OPNIEUW HEEFT DE Consumentenbond onderzocht hoeveel schadelijke teer en nicotine de rook van diverse sigaretten bevat. De uitkomsten staan in het septembernummer van de Consumentengids. De bond verrichtte dit onderzoek ten dienste van hen, die op een lichter merk willen overstappen, maar waarschuwt, dat dit overstappen alleen zin heeft, als men van die lichtere sigaret niet méér gaat roken.

Bovendien stelt men vast dat ook de lichtere sigaretten ernstige risico's voor de gezondheid inhouden. Stoppen met roken is de enige werkelijk doeltreffende oplossing.

Met de maatregelen tegen het roken, die de Gezondheidsraad voorstelde, zoals reclameverbod, waarschuwingen op het pakje, rookverbod in bepaalde ruimten en dergelijke stemt de Consumentenbond van harte in. Daarbij de hoop uitsprekend dat de regering daartoe ook inderdaad zal overgaan.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** b.d. te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buiten **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** b.d., 't Harde; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Mej. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: S. Lelie, **Arts Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.